

Correctievoorschrift VWO

2023

tijdvak 1

Latijnse taal en cultuur

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
- 2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen scorepunt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
- 3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.
- 4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.
- 5 Indien bij de vertaling van een kolon een Latijns woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

1 maximumscore 2

a

- Aglauros had Minerva's geheim ontdekt / de mand (met Erichthonius erin) geopend / in de mand (met Erichthonius erin) gekeken 1

b

- Aglauros had Mercurius afgeperst / weggehouden bij het meisje op wie hij verliefd was / had Mercurius de toegang tot het paleis geweigerd 1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 2

a

- — — | — ∪ ∪ | — — | — — | — ∪ ∪ | — —

1

b

- Regel 797 bevat vier/veel spondeeën / Het woord intravit heeft (in regel 797) drie lange lettergrepen (wat traagheid uitdrukt); in vertaling II is daarmee rekening gehouden door de keuze voor het woord sloop (want sluipen is iets wat langzaam gebeurt).

Of woorden van overeenkomstige strekking

1

Opmerking

Bij b het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

3 maximumscore 2

a

- Jaloezie/Zij heeft een roestkleurige hand.
Of woorden van overeenkomstige strekking

1

b

- (regel) 799

1

4 maximumscore 2

- Ze infecteert haar met gif / met een onverdraaglijke pijn / vervult haar met een (diep) gevoel van jaloezie
- Ze stelt haar het/een gelukkig(e) huwelijk van haar zus voor ogen / voor de geest / verbindt een concrete oorzaak aan de pijn / aan het gevoel van jaloezie (namelijk het huwelijk van haar zus)

1

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

5 maximumscore 2

- haar leven beëindigen / sterven
- haar vader/ouder op de hoogte brengen (van het vermeende oneerbare handelen van haar zuster) / (haar zuster aan haar vader/ouder) verklikken

1

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

6 maximumscore 1

In het Latijn is fores lijdend voorwerp; in de vertaling is het / is de voordeur onderwerp.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'In het Latijn is fores accusativus; het is vertaald als(of het) nominativus (is).'*

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 1 pugnat (regel 822)	
8	maximumscore 2	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een goed antwoord zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Direct erna staat dat er geen bloed meer in de aderen zit en dan zijn echt niet alleen de nagels koud. – Eerst zegt Ovidius dat haar knieën stijf zijn en het is dus vreemd om dan over nagels te beginnen. – In de nagels zit al niet veel warmte (dus zegt het niet veel dat die koud worden/zijn). 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een goed antwoord zijn: <ul style="list-style-type: none"> – De kou verspreidt zich (natuurlijk) door al haar ledematen, dus zal er wel artus gestaan hebben. – Het woord unguis lijkt op inguen, dus kan het gemakkelijk een schrijffout zijn (en er heeft oorspronkelijk dus inguen gestaan). – De onderbuik is het warmste deel / een relatief warm deel van het lichaam en met inguen heeft Ovidius dus willen benadrukken dat Aglauros helemaal niet meer warm was. 	1
9	maximumscore 2	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> • poeta doctus 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> • Athene/Attica 	1

Opmerking

Bij a geen scorepunt toekennen wanneer 'poeta doctus' onjuist gespeld is.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 2

10 maximumscore 2

a

- In de vertaling is noverca(e) / 'stiefmoeder' weergegeven met de/haar naam / met 'Juno' / is 'tegen haar stiefzoon' toegevoegd / is de genitivus (novercae) expliciet als genitivus subiectivus uitgelegd. Of woorden van overeenkomstige strekking 1

b

- implerant terras (regel 135) 1

Opmerkingen

- Bij a niet fout rekenen wanneer aan een overigens juist antwoord is toegevoegd 'In de vertaling is duidelijk gemaakt om wiens stiefmoeder het gaat / dat Hercules Juno's stiefzoon is.'
- Bij a geen scorepunt toekennen wanneer alleen is geantwoord 'In de vertaling is duidelijk gemaakt om wiens stiefmoeder het gaat / dat Hercules Juno's stiefzoon is.'

11 maximumscore 2

- parabat is een imperfectum; het beschrijft de achtergrond (van de gebeurtenis in het verhaal die door praecessit beschreven wordt) / een situatie / een niet-afgesloten handeling: hij was (een offer) aan het voorbereiden 1
 - praecessit is een perfectum; het beschrijft een afgesloten handeling: ze is gegaan / ging (naar Deianira) 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij beide delen van het antwoord het scorepunt alleen toekennen wanneer alle drie de onderdelen van het deelantwoord juist zijn.

12 maximumscore 2

- falsa (regel 138) 1
- mendacia (regel 139) 1

13 maximumscore 1

een van de volgende antwoorden:

- Veneris(que) (regel 141); liefde/verliefdheid / Hercules' (vermeende nieuwe) geliefde / Deianira's (vermeende) rivale
- lacrimis (regel 142); (haar) verdriet

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 1
iugulata paelice (regel 151)

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'iugulata (regel 151)'.

15 maximumscore 1

Voorbeelden van een goed antwoord zijn:

- Ja, Ovidius laat zien hoe daadkrachtig (juist) een vrouw kan optreden.
- Ja, Ovidius benadrukt dat ook een vrouw tot moord in staat kan zijn.
- Nee, Ovidius maakt verdriet het exclusieve domein van vrouwen.
- Nee, Ovidius doet alsof zo'n extreme reactie als (de gedachte aan) moord alleen bij een vrouw kan opkomen.

16 maximumscore 1

een van de volgende antwoorden:

- luctus (regel 155); de mantel wordt aangeduid met rouw/luctus, maar die zal pas optreden nadat Hercules hem aangetrokken heeft.
- miserrima (regel 156); Deianira (geeft de mantel terwijl ze ongelukkig/misera is over de vermeende nieuwe liefde van Hercules, maar ze) zal zeer ongelukkig / miserrima zijn als Hercules (door het aantrekken van de mantel) dodelijk verwond wordt.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

17 maximumscore 1

(quae) vires defecto reddat amori (regel 154)

18 B

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 2

(regel) 141

(regel) 152

(regel) 157

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

Opmerkingen

– Niet fout rekenen wanneer in plaats van '(regel) 141' is genoteerd '(regel) 142'.

– Niet fout rekenen wanneer in plaats van '(regel) 152' is genoteerd '(regel) 153'.

Tekst 3

20 maximumscore 1

Daardoor is de toegankelijkheid geoptimaliseerd / kan alle geluid/gepraat ongehinderd binnenkomen / kunnen de (mede)bewoners gemakkelijk het huis in- en uitgaan.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

21 maximumscore 2

a

- De mededeling dat er woorden/stemmen herhaald worden / dat er iets herhaald wordt (wat gehoord wordt), wordt zelf (ook) herhaald. / De herhaling van -que illustreert de herhaling van woorden/stemmen. / De (klank)herhaling van qu (in que en quod) illustreert de herhaling van woorden/stemmen.

Of woorden van overeenkomstige strekking

1

b

- Echo

1

Opmerking

Bij a niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'De alliteratie (van qu) illustreert de herhaling van woorden/stemmen.'

22 maximumscore 1

het zacht klinken (van een potentieel hard geluid)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 2

Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):

- Het internet en het huis van Fama hebben talloze ingangen.
- Het internet en het huis van Fama zijn dag en nacht open.
- Via het internet wordt alles gedeeld/doorgestuurd, net zoals het huis van Fama alles herhaalt/doorgeeft.
- Er zijn altijd wel mensen actief op het internet, net zoals er in het huis van Fama nooit stilte heerst.

per goed antwoord

1

24 maximumscore 2

twee van de volgende antwoorden:

- Fama gaat van oor tot oor. / Een gerucht gaat rond.
 - Fama vermengt waarheid en onwaarheid. / Een gerucht bevat waarheid en onwaarheid.
 - Fama groeit. / Een gerucht wordt (snel) groter.
 - Fama praat graag.
 - (Een opmerking van) Fama komt binnen via de oren.
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

per goed antwoord

1

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Opmerking vooraf

Een praesens historicum mag met een onvoltooid verleden tijd of een onvoltooid tegenwoordige tijd vertaald worden.

Kolon 25 (regel 214)

25 maximumscore 2

Axe sub Hesperio sunt pascua Solis equorum.

In het westen zijn de weiden / is de wei(de) van de paarden van Sol / van (de) Zon(negod)/zon(negod)

Niet fout rekenen: **pascua Solis equorum** de wei(den) van Sol / van (de) Zon(negod)/zon(negod) voor zijn/de paarden

Niet fout rekenen: **sunt** waren

Solis van Solis / van Apollo

1

pascua Solis equorum de wei(den) van Sol / van (de)

Zon(negod)/zon(negod) van de paarden

0

Vraag	Antwoord	Scores
26	<p>Kolon 26 (regel 215) maximumscore 2 Ambrosiam pro gramine habent; Zij hebben/eten ambrosijn/godenspijs als/voor / in plaats van gras</p> <p>Niet fout rekenen: Ambrosiam godenzalf Niet fout rekenen: gramen grasveld Niet fout rekenen: habent zij hadden/aten pro ach</p>	0
27	<p>Kolon 27 (regel 215-216) maximumscore 2 ea fessa diurnis membra ministeriis nutrit dat/dit/het/die/zij/deze voedt de/hun ledematen die vermoeid/afgemat zijn door de/hun dagelijkse taak/taken</p> <p>Niet fout rekenen: dat/dit/het/die/zij/deze voedt de/hun vermoeide/afgematte ledematen voor de/hun dagelijkse taak/taken Niet fout rekenen: nutrit voedde</p> <p>ea verbonden met membra 1 fessa niet verbonden met membra 0 diurnis vertaald als bijwoord 1 diurnis niet verbonden met ministeriis en niet vertaald als bijwoord 0 ministerium elke andere betekenis dan 'taak' of een synoniem daarvan 0</p>	
28	<p>Kolon 28 (regel 216) maximumscore 1 reparatque labori. en (dat/dit/het/die/zij/deze) herstelt/verfrist (ze/die/deze / de/hun ledematen) (weer) voor het werk / voor de inspanning</p> <p>Niet fout rekenen: reparat herstelde/verfriste (weer)</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
29	<p>Kolon 29 (regel 217) maximumscore 2 Dumque ibi quadrupedes caelestia pabula carpunt En terwijl de viervoeters/paarden daar het hemelse/goddelijke voedsel/gras / het ambrozijn / de hemelse/goddelijke kruiden/grassen afgraasden</p> <p>Niet fout rekenen: carpere (af)plukken/genieten Dum elke andere betekenis dan 'terwijl' of een synoniem daarvan caelestia verbonden met quadrupedes carpere elke andere betekenis dan 'afgrazen/(af)plukken/genieten' of een synoniem daarvan</p>	<p>0 1 0</p>
30	<p>Kolon 30 (regel 218) maximumscore 1 noxque vicem peragit, en (terwijl) de nacht begon</p> <p>begon de nacht</p>	0
31	<p>Kolon 31 (regel 218) maximumscore 1 thalamos deus intrat amatos, ging de god de kamer(s) binnen van degene op wie hij verliefd was / ging de god de geliefde kamer(s) binnen</p> <p>Niet fout rekenen: thalamos slaapkamer(s)/woonkamer(s) deus (een) god</p>	0
32	<p>Kolon 32 (regel 219) maximumscore 2 versus in Eurynomes faciem genetricis, nadat hij de gedaante aangenomen had van (haar/de) moeder Eurynome / van (haar/de) moeder, (van) Eurynome</p> <p>Niet fout rekenen: in de gedaante van (haar/de) moeder Eurynome / van (haar/de) moeder, (van) Eurynome Niet fout rekenen: versus in faciem nadat hij de gedaante aannam Eurynomes (van) Eurynomes Eurynomes genetricis van de moeder van Eurynome genetrix schepper</p>	<p>1 0 0</p>

Vraag	Antwoord	Scores
33	<p>Kolon 33 (regel 219-220) maximumscore 2 et inter bis sex Leucothoen famulas ad lumina cernit en zag hij / en hij zag Leucothoe bij het licht van olielampjes te midden van / tussen twaalf dienaressen</p>	
	inter niet verbonden met famulas	0
	bis sex niet verbonden met famulas	0
	Leucothoen Leucothoen	1
	Wanneer een dergelijke onjuistheid met een naam ook voorkomt in kolon 25 óf kolon 32, hier nogmaals aanrekenen.	
	Wanneer een dergelijke onjuistheid met een naam ook voorkomt in kolon 25 én kolon 32, hier niet meer aanrekenen.	
	cernere elke andere betekenis dan 'zien' of een synoniem daarvan	0
	De woorden levia versato ducentem stamina fuso zijn voorvertaald met 'terwijl ze wol aan het spinnen was'.	
34	<p>Kolon 34 (regel 222) maximumscore 2 Ergo ubi ceu mater carae dedit oscula natae, Zodra/Toen hij dan/dus (aan haar / haar) (net zo) als (haar/een) moeder aan haar/de/het geliefde/dierbare dochter/kind kussen / een kus had gegeven / gaf / haar/de/het geliefde dochter/kind had gekust / kuste</p>	
	Niet fout rekenen: carae natae (aan) zijn geliefde/dierbare dochter/kind kolon 34 vertaald als hoofdzin	1
	ubi waar	0
	mater vertaald als onderwerp	0
	carae niet verbonden met natae	1
	nata zoon	0

Vraag	Antwoord	Scores
35	<p>Kolon 35 (regel 223) maximumscore 1</p> <p>“Res” ait “arcana est; zei hij: “Er/Het is een geheime zaak/aangelegenheid / een geheim feit/onderwerp / De zaak/aangelegenheid / Het feit/onderwerp is geheim/privé</p> <p>Niet fout rekenen: Res arcana een geheim ait zei zij</p> <p>Wanneer mater in kolon 34 als onderwerp is vertaald, hier niet fout rekenen wanneer als onderwerp van ait ‘zij’ is genoteerd. arcanus stilzwijgend/geheimzinnig</p>	<p>0</p> <p>0</p>
36	<p>Kolon 36 (regel 223) maximumscore 2</p> <p>famulae, discedite, dienaressen, ga weg / verdwijn</p> <p>Niet fout rekenen: discedite weggaan</p>	
37	<p>Kolon 37 (regel 223-224) maximumscore 2</p> <p>neve eripite arbitrium matri secreta loquendi.” en neem een/de moeder niet de mogelijkheid af (om) geheimen / geheime zaken / een geheim(e zaak) te vertellen/bespreken</p> <p>Niet fout rekenen: eripite afnemen Niet fout rekenen: arbitrium matri de mogelijkheid voor/van een moeder eripere elke andere betekenis dan ‘afnemen’ of een synoniem daarvan matri loquendi (om) te vertellen aan een/de moeder secretum afzondering/eenzaamheid secreta geheime geschriften loquendi niet opgevat als gerundium</p>	<p>0</p> <p>1</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>0</p>
38	<p>Kolon 38 (regel 225) maximumscore 1</p> <p>Paruerant, Zij hadden gehoorzaamd</p> <p>Niet fout rekenen: zij gehoorzaamden / hebben gehoorzaamd</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
39	<p>Kolon 39 (regel 225) maximumscore 1 thalamoque (kolon 40) relicto en nadat de kamer verlaten was</p> <p>Niet fout rekenen: en nadat ze/zij de kamer verlaten/(achter)gelaten hadden Niet fout rekenen: en nadat de kamer verlaten werd en nadat hij / de god de kamer verlaten/(achter)gelaten had</p>	0
40	<p>Kolon 40 (regel 225-226) maximumscore 2 deus sine teste (kolon 39) (kolon 41) dixit zei de god zonder getuige</p> <p>Niet fout rekenen: sine teste verbonden met kolon 39 deus (een) god sine niet vertaald als voorzetsel</p>	1 0
41	<p>Kolon 41 (regel 226) maximumscore 1 “Ille ego sum” Ik ben diegene/degene/hem/het / d(i)e beroemde</p> <p>Niet fout rekenen: Dit/Deze/Die/Dat ben ik</p>	
42	<p>Kolon 42 (regel 226) maximumscore 1 “qui longum metior annum, die de lengte van het jaar bepaalt</p> <p>Niet fout rekenen: die de lengte van het jaar bepaal</p>	
43	<p>Kolon 43 (regel 227) maximumscore 1 omnia qui video, die alles ziet</p> <p>Niet fout rekenen: die alles zie omnia allen</p>	0

Vraag	Antwoord	Scores
44	<p>Kolon 44 (regel 227) maximumscore 2 per quem videt omnia tellus, door wie / met (be)hulp van wie de mensheid alles ziet</p>	0 1
	<p>omnia niet vertaald als lijdend voorwerp omnia allen Wanneer ook in kolon 43, hier niet meer aanrekenen.</p>	
45	<p>Kolon 45 (regel 228) maximumscore 1 mundi oculus. (het) licht/oog van de wereld/mensheid</p>	
	<p>Niet fout rekenen: licht/oog van/in de hemel</p>	
46	<p>Kolon 46 (regel 228) maximumscore 2 Mihi (crede!) places." Je bevalt me / Je valt bij me in de smaak / Ik vind je leuk (geloof me/het!)</p>	
	<p>Je valt in de smaak / bevalt (geloof me!)</p>	1
47	<p>Kolon 47 (regel 228) maximumscore 1 Pavet illa, Zij was bang/beefde</p>	
	<p>Niet fout rekenen: Die/Deze was bang/beefde</p>	
48	<p>Kolon 48 (regel 228-229) maximumscore 2 metuque et colus et fusus (kolon 49) cecidere en van/door angst vielen zowel/én (de) draad als/én (de) spoel</p>	
	<p>metu verbonden met kolon 47</p>	1
	<p>metu niet vertaald</p>	0
	<p>et colus et fusus (de) draad en (de) spoel</p>	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Kolon 49** (regel 229)
- 49 maximumscore 1**
 digitis (kolon 48) remissis.
 uit haar/de slap geworden vingers / nadat/omdat haar/de vingers slap
 geworden waren

Niet fout rekenen: nadat/omdat haar/de vingers slap werden

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 1 juni te accorderen.

Ook na 1 juni kunt u nog tot en met 13 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Ovidius, Metamorphoses 2.778-835
regel 778-796: M. d'Hane-Scheltema, Ovidius Metamorphosen, Amsterdam 2018
tekst 2	Ovidius, Metamorphoses 9.134-162
afbeelding 1	Deianira Nessi vestem per Licham servum Herculi mittit, gravure door H.S. Beham, 1546,
https://www.nationalgalleries.org/art-and-artists/155998/labours-hercules-hercules-receiving-shirt-nessus-lichas , bekeken op 2 december 2021
tekst 3	Ovidius, Metamorphoses 12.43-58
tekst 4	Ovidius, Metamorphoses 4.214-229

Latijnse taal en cultuur vwo

Centraal examen vwo

Tijdvak 1

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vwo,

Bij het centraal examen Latijnse taal en cultuur vwo:

Op **pagina 8** bij **vraag 12** moet de volgende opmerking toegevoegd worden

Opmerking

Geen scorepunt in mindering brengen wanneer in plaats van de bovenstaande twee antwoorden slechts één tekstelement is geciteerd dat uit twee woorden bestaat en dat op zichzelf wijst op het feit dat Deianira misleid is, zoals bijvoorbeeld ‘addere falsa (regel 138)’, ‘sua mendacia (regel 139) of ‘per mendacia (regel 139)’.

Toelichting:

Het moet een kandidaat niet aangerekend worden wanneer in de vraagstelling de zinsnede ‘de twee Latijnse woorden die wijzen op dit gegeven’ opgevat wordt als ‘een Latijns tekstelement bestaande uit twee woorden dat wijst op dit gegeven’ of als ‘twee Latijnse woorden die samen wijzen op dit gegeven’.

NB

- a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe in zowel de eigen toegekende scores als in de door de eerste corrector toegekende scores en meldt deze wijziging aan de eerste corrector. De tweede corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.
- b. Als eerste en tweede corrector al overeenstemming hebben bereikt over de scores van de kandidaten, past de eerste corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe en meldt de hierdoor ontstane wijziging in de scores aan de tweede corrector. De eerste corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.

Het CvTE is zich ervan bewust dat dit leidt tot enkele aanvullende handelingen van administratieve aard. Deze extra werkzaamheden zijn in het belang van een goede beoordeling van de kandidaten.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren Latijnse taal en cultuur vwo.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. J.H. van der Vegt,
voorzitter